

Περί Φασισμού (Βίλχελμ Ράιχ)

Η συναναστροφή μου με ανθρώπους από διάφορες φυλές, θρησκείες, στρώματα, έθνη κ.λπ., με είχε διδάξει, ότι ο Φασισμός είναι η πολιτικά οργανωμένη έκφραση της μέσης ανθρώπινης χαρακτηριστικής δομής, που δεν συνδέεται με ορισμένες φυλές ή έθνη, ούτε με ορισμένα κόμματα, αλλ' είναι γενική και διεθνική. Μ' αυτή τη χαρακτηρολογική έννοια, ο Φασισμός είναι η τυπική συναισθηματική συμπεριφορά του καταπιεσμένου ανθρώπου της αυταρχικής

κοινωνίας μας με τον μηχανικό πολιτισμό της και τη μηχανοκρατική μυστικιστική βιοθεωρία της. Ο μηχανοκρατικά μυστικιστικός χαρακτήρας του ανθρώπου της εποχής μας δημιουργεί τα φασιστικά κόμματα κι όχι αντίστροφα. Μια σφαλερή πολιτική αντίληψη είχε δημιουργήσει την εντύπωση, που επικρατεί ακόμη και σήμερα, ότι ο Φασισμός είναι πρώτον ένα ιδιαίτερο εθνικό γνώρισμα των Γερμανών και των Ιαπώνων, και, δεύτερον, η δικτατορία μιας μικρής αντιδραστικής φατρίας. Από την αρχική εκείνη σφαλερή αντίληψη πηγάζουν όλες οι άλλες σφαλερές ερμηνείες, οι τόσο επιζήμιες για τα γνήσια απελευθερωτικά κινήματα. Η πεισματική εμμονή σε κείνη την πλάνη, πρέπει ν' αποδοθεί στον φόβο να παραδεχτούμε την αλήθεια: Ο Φασισμός είναι διεθνικό φαινόμενο, διάχυτο σε σύμπασες τις κοινωνικές ομάδες όλων των εθνών.

Θα πρέπει να διαχωρίσουμε καθαρά τη συνηθισμένη στρατοκρατία από τον Φασισμό. Η Γερμανία του Γουλιέλμου ήταν στρατοκρατούμενη, αλλ' όχι φασιστική.

Επειδή ο Φασισμός εμφανίζεται παντού και πάντοτε σαν κίνημα στηριζόμενο σε ανθρώπινες μάζες, παρουσιάζει όλα τα γνωρίσματα και τις αντιφάσεις της χαρακτηριστικής του αγελαίου ανθρώπου: Δεν είναι ο Φασισμός, όπως πιστεύεται γενικά, ένα καθαρά αντιδραστικό κίνημα, αλλά ένα αμάλγαμα από αντάρτικα συναισθήματα και αντιδραστικές κοινωνικές ιδέες.

Η φυλετική θεωρία δεν είναι δημιούργημα του Φασισμού. Αντιστρόφως: Ο Φασισμός είναι δημιούργημα του φυλετικού μίσους, και η πολιτικά οργανωμένη έκφρασή του. Συνακόλουθα, υπάρχει ένας γερμανικός, ιταλικός, ισπανικός, αγγλοσαξωνικός, ιουδαϊκός και αραβικός Φασισμός .

Πρέπει να έχει μελετήσει κανείς εξονυχιστικά και διεξοδικά τον χαρακτήρα του καταπιεσμένου ανθρωπάκου, να έχει δει πως συμβαίνουν τα πράγματα πίσω από την πρόσοψη, για να καταλάβει πάνω σε ποιες δυνάμεις στηρίζεται ο Φασισμός. Όταν η αγέλη των κακοπαθημένων ανθρώπινων ζώων ξεσηκώθηκε εναντίον του κίβδηλου Φιλελευθερισμού με τις κούφies του ευγένειες (δεν εννοώ το γνήσιο Φιλελευθερισμό και τη γνήσια ανοχή) τότε φανερώθηκε το στρώμα του χαρακτήρα, όπου φωλιάζουν οι δευτερογέννητες ορμές.

Δεν μπορούμε να εξουδετερώσουμε τον αφηνιασμένο φασιστή, αν από πολιτική καιροσκοπία ψάχνουμε να τον βρούμε μέσα στον Γερμανό ή τον Ιταλό μόνο, κι όχι επίσης μέσα στον Αμερικανό και τον Κινέζο· αν δεν τον ανιχνεύουμε και μέσα στον ίδιο τον εαυτό μας· αν δε γνωρίζουμε τους κοινωνικούς θεσμούς, που τον εκκολάπτουν καθημερινά.

Το γερμανικό επαναστατικό κίνημα, πριν από τον Χίτλερ, στηριζόταν στην οικονομική και κοινωνική θεωρία του Καρλ Μαρξ. Για να καταλάβουμε λοιπόν τον γερμανικό Φασισμό, θα πρέπει προηγουμένως να έχουμε καταλάβει τον Μαρξισμό.

Αμέσως μετά την κατάληψη της εξουσίας από τον Εθνικοσοσιαλισμό στη Γερμανία, μπορούσε κανείς να διαπιστώσει, πως είχαν αρχίσει ν' αμφιβάλλουν, αν ήταν ή όχι ορθή η βασική αντίληψη του Μαρξ για το κοινωνικό γίνεσθαι, ακόμη και κείνοι, που για χρόνια τώρα είχαν αποδείξει έμπρακτα την επαναστατική τους προσήλωση κι ετοιμότητα. Οι αμφιβολίες αυτές ξεκίνησαν από το καταρχήν ακατανόητο, αλλ' αναμφισβήτητο γεγονός: Ότι ο Φασισμός, που από τη φύση του και τους σκοπούς του ήταν ο πιο ακραίος εκπρόσωπος της κοινωνικής και πολιτικής αντίδρασης, είχε πια γίνει παγκόσμιο φαινόμενο, και σε πολλές χώρες μάλιστα είχε υπερφαλαγγίσει φανερά κι αδιάψευστα το σοσιαλιστικό επαναστατικό κίνημα. Το πρόβλημα γινόταν οξύτερο από το γεγονός, ότι το φαινόμενο αυτό ήταν πολύ πιο έκδηλο στις βιομηχανικά προηγμένες χώρες.

Το παγκόσμιο φούντωμα του εθνικισμού συνοδευόταν από την αποτυχία του εργατικού κινήματος· και τούτο, σε μια φάση της σύγχρονης ιστορίας, που οι μαρξιστές τη χαρακτήριζαν *«οικονομικά ώριμη για την ανατροπή του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής»*.

Σε πολλές γερμανικές συγκεντρώσεις, γύρω στα 1930, διάφοροι επαναστάτες έξυπνοι και τίμιοι, παρ' όλη την εθνικιστική και μεταφυσική νοοτροπία τους, όπως λόγου χάρη ο Ότο Στράσερ, λέγαν στους κομμουνιστές: *«Εσείς οι μαρξιστές*

αναφερόσαστε πάντοτε στις θεωρίες του Μαρξ. Ο Μαρξ όμως δίδασκε, ότι η θεωρία επαληθεύεται μόνο από την πράξη. Εσείς όμως προβάλλετε πάντοτε εξηγήσεις για τις ήττες της Εργατικής Διεθνούς. Ο Μαρξισμός σας απέτυχε... Για την ήττα στα 1914 έφταιγε η «αποστασία της Σοσιαλδημοκρατίας», για το 1918, η «προδοτική πολιτική της» και οι αυταπάτες της. Και τώρα έχετε πάλι έτοιμες τις «εξηγήσεις» για το γεγονός, ότι στην παρούσα παγκόσμια κρίση, οι μάζες στρέφονται δεξιά κι όχι αριστερά. Μα οι εξηγήσεις σας δεν αλλάζουν το γεγονός της ήττας. Πού λοιπόν στα τελευταία 80 χρόνια επαλήθευσε η πράξη τη θεωρία της κοινωνικής επανάστασης; Το βασικό σας λάθος είναι, ότι αρνιόσαστε την ψυχή και το πνεύμα ή το γελοιοποιείτε, και πάντως δεν το καταλαβαίνετε».

Αυτά, ή παρόμοια επιχειρήματα, προβάλανε διάφοροι επαναστάτες και οι μαρξιστές δεν ήξεραν τι ν' απαντήσουν. Σιγά-σιγά φαινόταν ολοκάθαρα, ότι η πολιτική προπαγάνδα η «διαφώτιση των μαζών», δεν άγγιζε πια κανέναν, εκτός από εκείνους που ανήκαν κιόλας στο αριστερό μέτωπο, για τον απλούστατο λόγο, ότι η διαφώτιση αυτή δεν αναφερόταν σε τίποτε το συγκεκριμένο, αλλά μόνο στις οικονομικο-κοινωνικές διαδικασίες της κρίσης (κεφαλαιοκρατικός τρόπος παραγωγής, οικονομική αναρχία κ.λπ.). Μα δεν έφτανε πια, να διαπιστώνεις τις υλικές ανάγκες -την πείνα φερ' ειπείν-, γιατί αυτό το έκαναν όλα τα πολιτικά κόμματα, ακόμη και η Εκκλησία.

Ήταν λοιπόν φανερό, πως υπήρχε ένα μεγάλο κενό στη διαφώτιση και στη σύνολη αντίληψη του Σοσιαλισμού, και το κενό αυτό ευθυνόταν για τα «πολιτικά σφάλματα». Η μαρξιστική εποπτεία της πολιτικής πραγματικότητας ήταν ελλειπτική.

Όποιος, από τα 1917 περίπου ως τα 1933, είχε παρακολουθήσει και ζήσει ενεργά μέσα στην επαναστατική Αριστερά τη θεωρία και την πράξη του Μαρξισμού, ήταν υποχρεωμένος να διαπιστώσει, ότι ο Μαρξισμός περιοριζόταν στις αντικειμενικές διαδικασίες της οικονομίας και στην πολιτική του κράτους. Ο λεγόμενος «υποκειμενικός παράγοντας» της ιστορίας, η ιδεολογία των μαζών, η εξέλιξή της και οι αντιφάσεις της, ούτε λαμβάνονταν καν υπ' όψιν, κι όσο για κατανόηση, ουδείς λόγος!

Στην ξεσηκωμένη μικροαστική τάξη, είχαν παρουσιαστεί όχι μόνο αντιδραστικές, αλλά και δραστηριότητες προοδευτικές κοινωνικές δυνάμεις. Οι μαρξιστές παράβλεψαν να επισημάνουν αυτή την αντίφαση· όχι μόνο, αλλ' αγνόησαν γενικά τον μικροαστισμό και τον ρόλο του σχεδόν ως τη στιγμή, που ανέβηκε στην

εξουσία ο Χίτλερ.

Το «προλεταριάτο» της εποχής του Μαρξ είχε αναπτυχθεί σε τεράστια βιομηχανική εργατική τάξη, οι μικροεπαγγελματίες μικροαστοί σε πλήθος βιομηχανικών και κρατικών υπαλλήλων. Ο επιστημονικός Μαρξισμός εκφυλίστηκε σε «αγοραίο Μαρξισμό». Αυτό τ' όνομα δώσανε πολλοί εξαίρετοι μαρξιστές πολιτικοί στον οικονομισμό, που περιορίζει όλη τη ζωή και τα ενδιαφέροντα του ανθρώπου στο πρόβλημα της ανεργίας και στο μισθολόγιο.

Τούτος ο αγοραίος Μαρξισμός είχε λοιπόν «αποφανθεί», ότι μια τόσο βαθιά οικονομική κρίση, όπως εκείνη του 1929-1933, έπρεπε να οδηγήσει κατ' ανάγκην στην ανάπτυξη της αριστερής ιδεολογίας ανάμεσα στις χειμαζόμενες μάζες. Ακόμη και μετά την ήττα, τον Ιανουάριο του 1933, εξακολουθούσε να γίνεται λόγος στη Γερμανία για «επαναστατική έξαρση» -ενώ η πραγματικότητα έδειχνε αντιθέτως, ότι παρ' όλες τις προβλέψεις, η οικονομική κρίση είχε οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας ακραίας δεξιάς ιδεολογίας, ανάμεσα στις προλεταριακές μάζες. Υπήρχε λοιπόν διάσταση μεταξύ οικονομικής και ομαδικής ιδεολογίας. Η διάσταση αυτή αγνοήθηκε από τους αγοραίους μαρξιστές. Έτσι, κανείς τους δεν μπόρεσε να θέσει καν το ερώτημα: Πώς είναι δυνατόν, σ' εποχή φτώχειας κι εξαθλίωσης, να γίνονται οι μάζες εθνικιστικές; Συνθήματα, όπως λ.χ., «σωβινισμός», «ψύχωση», «αποτελέσματα της συνθήκης των Βερσαλιών», δεν εξηγούσαν καθόλου, ούτε αναχαίτιζαν βέβαια την τάση των μικροαστών, να προσχωρούν στην άκρα Δεξιά σ' εποχή εξαθλίωσης· έδειχναν απλώς, ότι εκείνοι που τα χρησιμοποιούσαν δεν είχαν καταλάβει την πραγματική διαδικασία.

Είχε παραβλεφθεί το γεγονός, ότι ο Φασισμός στο ξεκίνημά του, όταν είχε αρχίσει να εξελίσσεται σε ομαδικό κίνημα, είχε στραφεί πρώτα-πρώτα εναντίον της μεγαλοαστικής τάξης· δεν μπορούσες λοιπόν να τον ξοφλήσεις με τον χαρακτηρισμό απλώς «σωματοφυλακή του μεγάλου κεφαλαίου», αν μη τι άλλο, επειδή ήταν ομαδικό κίνημα.

Οι οικονομικές προϋποθέσεις της κοινωνικής επανάστασης είχαν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη θεωρία του Μαρξ: Το κεφάλαιο ήταν συγκεντρωμένο σε λίγα χέρια, η εξέλιξη της εθνικής οικονομίας σε παγκόσμια οικονομία βρισκόταν σε οξύτατη αντίφαση με το δασμολογικό σύστημα των διαφόρων κρατών, η κεφαλαιοκρατική οικονομία έφτανε μόλις το ήμισυ της παραγωγικής της ικανότητας και είχε πια φανερώσει ολοκάθαρα τον αναρχικό της χαρακτήρα. Η πλειοψηφία του πληθυσμού των βιομηχανικά προηγμένων χωρών ήταν εξαθλιωμένη, γύρω στα 50

εκατομμύρια άνθρωποι ήταν άνεργοι στην Ευρώπη μόνο, εκατοντάδες εκατομμύρια παραγωγοί λιμοκτονούσαν. Όμως η «απαλλοτρίωση των απαλλοτριωτών», δεν πραγματοποιήθηκε· αντιθέτως, από τις προβλέψεις μάλιστα, στο σταυροδρόμι «Σοσιαλισμός η βαρβαρότητα», η εξέλιξη έπαιρνε, προς το παρόν, τον δρόμο της βαρβαρότητας. Γιατί, τί άλλο ήταν το παγκόσμιο δυνάμωμα του Φασισμού και η εξασθένηση του εργατικού κινήματος;

Οι εξαθλιωμένες μάζες ήταν αυτές ακριβώς, που βοήθησαν την ακραία πολιτική αντίδραση, τον Φασισμό ν' ανεβεί στην εξουσία.

Την εποχή της ραγδαίας πτώσης της γερμανικής οικονομίας κερδίζει αλματωδώς το εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα τις μεγάλες επιτυχίες του: Από τις 800.000 ψήφους το καλοκαίρι του 1928, φτάνει στα 6,4 εκατομμύρια το φθινόπωρο του 1930, στα 13 εκατομμύρια το καλοκαίρι του 1932 και στα 17 εκατομμύρια τον Ιανουάριο του 1933. Σύμφωνα μ' έναν υπολογισμό του Γέγκερ («Χίτλερ», Ρότερ Άουφμπαου, Οκτώβριος 1930) στα 6,4 εκατομμύρια των εθνικοσοσιαλιστικών ψήφων συγκαταλέγονταν κιόλας τρία περίπου εκατομμύρια ψήφοι εργαζόμενων και μάλιστα 60-70 τοις εκατό υπαλλήλων και 30-40 τοις εκατό εργατών βιομηχανίας.

Το πρόβλημα που δημιούργησε αυτή η κοινωνιολογική διαδικασία, το διατύπωσε, απ' όσο ξέρω τουλάχιστον, με τη μεγαλύτερη ενάργεια ο Καρλ Ράντεκ· ήδη στα 1930 μετά το πρώτο άλμα του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος έγραφε:

Δεν ξέρουμε τίποτε παρόμοιο στην ιστορία των πολιτικών αγώνων, ιδίως σε μια χώρα με πολύ παλιούς πολιτικούς διαφορισμούς, όπου κάθε νέο κόμμα πρέπει ν' αγωνιστεί πολύ σκληρά για να κατακτήσει μια θέση πλάι στα παλιά κόμματα. Είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό το γεγονός, ότι για το κόμμα τούτο, που παίρνει τη δεύτερη θέση στην πολιτική ζωή της Γερμανίας, τίποτε δεν έχει γραφεί ως τα τώρα, ούτε στην αστική ούτε στη σοσιαλιστική φιλολογία. Είναι ένα κόμμα χωρίς ιστορία, που υψώνεται ξαφνικά μέσα στην πολιτική ζωή της Γερμανίας, όπως αναδύεται ξάφνου καταμεσής στη θάλασσα ένα νησί ξεπεταγμένο από ηφαίστειες δυνάμεις.

(«Γερμανικές εκλογές», Ρότερ Άουφμπαου, Οκτώβριος 1930)

Ο αγοραίος Μαρξισμός χωρίζει σχηματικά τον οικονομικό βίο από τον γενικό

κοινωνικό βίο και πρεσβεύει πως η «ιδεολογία» και η «συνείδηση» των ανθρώπων καθορίζονται αποκλειστικά και άμεσα από τον οικονομικό βίο. Έτσι καταλήγει σε μια μηχανιστική αντιπαράταξη οικονομίας και ιδεολογίας, «υποδομής» και «εποικοδομήματος». Εξαρτά σχηματικά και μονόπλευρα την ιδεολογία από την οικονομία και παραβλέπει, πως και η εξέλιξη της οικονομίας εξαρτάται από την ιδεολογία. Γι' αυτό και δεν αντιλαμβάνεται καθόλου το πρόβλημα του «αντίκτυπου της ιδεολογίας».

Το γεγονός ότι δεν υπάρχει ποτέ αδιέξοδη κατάσταση για την πολιτική αντίδραση, ότι μια οξεία οικονομική κρίση μπορεί να οδηγήσει στη βαρβαρότητα κι όχι στην κοινωνική ελευθερία, αυτό είναι και θα μείνει για τον αγοραίο μαρξιστή βιβλίο εφτασφράγιστο. Αντί ν' αντλήσει τις θεωρίες και την πράξη από την πραγματικότητα, μεταπλάθει στη φαντασία του την πραγματικότητα, για να συμφωνεί με τους ευσεβείς του πόθους.

Όταν μια ιδεολογία αντεπιδρά πάνω στην οικονομική διαδικασία, θα πει ότι έχει γίνει υλική δύναμη. Όταν μια ιδεολογία γίνεται υλική δύναμη, μόλις πιάσει ρίζα στις μάζες, θα πρέπει ν' αναρωτηθούμε: Με ποιόν τρόπο γίνεται αυτό; Πώς είναι δυνατόν να επενεργεί υλικά ένα ιδεολογικό δεδομένο, δηλαδή μια θεωρία ν' αναστατώνει την ιστορία; Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα θα πρέπει να είναι ταυτόχρονα και η απάντηση στο ζήτημα της αντιδραστικής ομαδικής ψυχολογίας, δηλαδή της εξόντωσης της «ψύχωσης Χίτλερ».

Η άγνοια της χαρακτηριστικής δομής των μαζών καταλήγει συνεχώς σε άγονους προβληματισμούς και στείρες ερμηνείες. Οι κομμουνιστές απέδιδαν, π.χ., την κατάληψη της εξουσίας από τον Φασισμό στην παραπλανητική πολιτική της Σοσιαλδημοκρατίας. Η εξήγηση αυτή μας έφερε σ' αδιέξοδο, επειδή ακριβώς κύριο γνώρισμα της Σοσιαλδημοκρατίας ήταν ότι καλλιεργούσε τις αυταπάτες. Άρα, η ερμηνεία τούτη δεν οδηγεί σε νέα πολιτική πράξη. Εξίσου άγονη είναι η άλλη εκείνη, που πρεσβεύει ότι η πολιτική αντίδραση «συσκότισε», «παραπλάνησε» και «υπνώτισε» τις μάζες με το πρόσωπο του Φασισμού. Αλλ' αυτή ακριβώς είναι και θα είναι πάντοτε η λειτουργία του Φασισμού. Κάτι τέτοιες ερμηνείες, άρα, δεν ανοίγουν κανέναν νέο δρόμο. Η πείρα μάς διδάσκει, ότι αυτού του είδους οι χιλιοειπομένες «αποκαλύψεις» δεν συγκινούν, ούτε πείθουν τις μάζες. Άρα, δεν αρκεί η κοινωνική και οικονομική έρευνα και οι ερμηνείες της. Δεν είναι λοιπόν λογικό να ρωτήσουμε: Τί ακριβώς συμβαίνει μέσα στις ίδιες τις μάζες, που τις έκανε να μην μπορούν και να μη θέλουν να καταλάβουν τη λειτουργία του Φασισμού; Η συνηθισμένη τυπική απόφαση: «Οι εργάτες οφείλουν να

συνειδητοποιήσουν...», ή «Δεν καταλάβαμε ότι...», δεν εξυπηρετεί κανέναν και τίποτε. Γιατί, λοιπόν, δεν συνειδητοποιούν οι εργάτες, και γιατί δεν καταλάβαμε ότι εξίσου άγונה ήταν και η θέση του ζητήματος στη διένεξη της Δεξιάς και της Αριστεράς του εργατικού κινήματος. Οι δεξιοί υποστήριζαν πως οι εργάτες δεν ήθελαν ν' αγωνιστούν, οι αριστεροί ανταπαντούσαν πως αυτό ήτανε λάθος μεγάλο, οι εργάτες ήταν επαναστατικοί και ο ισχυρισμός της Δεξιάς σήμαινε απλώς την προδοσία της επαναστατικής ιδέας. Και οι δυο απόψεις, με το «είτε-είτε» τους, είναι μηχανιστικά απολιθωμένες. Σύμφωνα με την πραγματικότητα θα ήταν, να διαπιστώσεις, ότι ο μέσος εργάτης κρύβει μέσα του μιαν αντίφαση, κι επομένως δεν είναι ούτε μονόσημα επαναστάτης, ούτε μονόσημα συντηρητικός, αλλ' απλώς ψυχικά διασπασμένος· η δομή του διαμορφώνεται από τη μια μεριά από την κοινωνική του κατάσταση, που γεννάει επαναστατικές ροπές, από την άλλη, όμως, επηρεάζεται από τη γενική, την «περιρρέουσα» ατμόσφαιρα της αυταρχικής κοινωνίας· έτσι δημιουργείται στην ψυχή του η αντίφαση.

Όποιος είχε ζήσει την επιστράτευση του 1914, ήξερε ότι ο εργατικός πληθυσμός είχε δείξει ποικίλες διαθέσεις. Υπήρχε βέβαια η συνειδητή άρνηση μιας μειοψηφίας. Αλλά γενικά, στις μεγάλες μάζες, έβλεπε κανείς μια παράξενη υποταγή στη μοίρα, μια μουντή απάθεια, ή έναν έξαλλο πολεμικό ενθουσιασμό, όχι μόνο στις μεσαίες τάξεις, μα ως μέσα βαθιά στους κόλπους της βιομηχανικής εργατιάς. Η μουντή απάθεια των μεν, και ο έξαλλος ενθουσιασμός των άλλων, ήταν αναμφισβήτητα βασικά στοιχεία της ομαδικής ψυχολογίας του πολέμου.

Αν οι κοινωνικές εξελίξεις αφήσουν περιθώρια στους αντιδραστικούς ιστορικούς να γράψουν τις απόψεις τους για τα περασμένα της Γερμανίας, θα μας παρουσιάσουν την επιτυχία του Χίτλερ στα 1928-1933 σαν τρανή απόδειξη, πως μόνο οι μεγάλοι άντρες κινούν την ιστορία, ενθουσιάζοντας τις μάζες με την «ιδέα τους». Η εθνικοσοσιαλιστική προπαγάνδα στηρίχτηκε πράγματι σ' αυτή την «ιδεολογία του Φύρερ». Οι προπαγανδιστές του Εθνικοσοσιαλισμού αγνοούσαν τελείως τον μηχανισμό της επιτυχίας τους -ούτε μπορούσαν να καταλάβουν το ιστορικό έδαφος του εθνικοσοσιαλιστικού κινήματος. Ήταν λοιπόν επόμενο να γράφει ο εθνικοσοσιαλιστής Βίλχελμ Στάπελ στο σύγγραμμά του «Χριστιανισμός και εθνικοσοσιαλισμός» (Χανσεατικός εκδοτικός οίκος) τα εξής: *«Επειδή ο Εθνικοσοσιαλισμός είναι πρωτόγονο κίνημα, γι' αυτό δεν μπορεί να τον αντικρούσει κανείς μ' επιχειρήματα. Τα επιχειρήματα θα επιδρούσαν μόνο, αν το κίνημα είχε μεγαλώσει μ' επιχειρήματα»*. Σύμφωνα μ' αυτόν τον χαρακτηρισμό, οι ρήτορες στις εθνικοσοσιαλιστικές συγκεντρώσεις ξέρανε να χειρίζονται πολύ

επιτήδεια τα αισθήματα των αγελαίων ατόμων και ν' αποφεύγουν κάθε σοβαρή επιχειρηματολογία. Ο Χίτλερ τόνιζε σε διάφορα σημεία του βιβλίου του «Ο αγών μου», ότι η σωστή τακτική, από την άποψη της ομαδικής ψυχολογίας, ήταν ν' αφήνει κανείς κατά μέρος την επιχειρηματολογία και να παρουσιάζει απροϋπόθετα στις μάζες τον «μεγάλο τελικό σκοπό». Ποια ήταν η αληθινή όψη αυτού του τελικού σκοπού μετά την κατάληψη της εξουσίας, μας το δείχνει ολοφάνερα ο ιταλικός Φασισμός· όπως άλλωστε και τα διατάγματα του Γκέρινγκ εναντίον των οικονομικών οργανώσεων της μεσαίας τάξης, η εγκατάλειψη της «δεύτερης επανάστασης», που περίμεναν οι οπαδοί, τ' ανεκπλήρωτα σοσιαλιστικά μέτρα κ.τλ. φανέρωσαν πια την αντιδραστική λειτουργία του Φασισμού. Πόσο λίγο ήξερε κι ο ίδιος ο Χίτλερ τον μηχανισμό της επιτυχίας του, μας το δείχνει η ακόλουθη άποψή του:

Αυτή η μεγάλη γραμμή και μόνη, που δεν πρέπει ποτέ να εγκαταλειφθεί, βοηθάει με τον απaráλλακτο κι αδιάκοπο τονισμό της να ωριμάσει η τελική επιτυχία. Και τότε θα διαπιστώσουμε κατάπληκτοι, τι τεράστια, σχεδόν ακατανόητα αποτελέσματα φέρνει μια τέτοια σταθερή εμμονή.

(«Ο αγών μου»)

Η επιτυχία του Χίτλερ, άρα, δεν μπορούσε με κανέναν τρόπο να εξηγηθεί απλώς από τον αντιδραστικό του ρόλο μέσα στην ιστορία του κεφαλαιοκρατισμού, γιατί ο ρόλος αυτός, αν είχε ομολογηθεί ανοιχτά στην προπαγάνδα, θα είχε το αντίθετο από το ποθούμενο αποτέλεσμα. Η έρευνα για την ομαδική-ψυχολογική επίδραση του Χίτλερ έπρεπε να ξεκινήσει από την προϋπόθεση, ότι ένας ηγέτης ή ο εκπρόσωπος μιας ιδέας, τότε μόνο μπορεί να πετύχει, όταν η προσωπική του θεωρία, η ιδεολογία του ή το πρόγραμμά του βρίσκει απήχηση στη μέση δομή μιας μεγάλης ομάδας ατόμων. Οπότε αναφύεται το άλλο ερώτημα: Σε ποιά ιστορική και κοινωνιολογική κατάσταση οφείλουν τη γένεσή τους αυτές οι ομαδικές δομές; Έτσι, το πρόβλημα της ομαδικής ψυχολογίας μεταφέρεται από τη μεταφυσική της «ηγετικής ιδέας» στην πραγματικότητα της κοινωνικής ζωής. Μόνο όταν η δομή μιας ηγετικής προσωπικότητας είναι ομόλογη με την ομαδική δομή ατόμων από πλατιά κοινωνικά στρώματα, τότε μπορεί ένας ηγέτης να κινήσει την ιστορία. Αν την κινεί παραμόνιμα ή απλώς παροδικά, εξαρτάται αποκλειστικά από τούτο: Αν το πρόγραμμά του είναι κοινωνικά προοδευτικό ή αν αντιθέτως εμποδίζει την

πρόοδο. Γι' αυτό ήταν λάθος ν' αποδίδεται η επιτυχία του Χίτλερ στη δημαγωγία των εθνικοσοσιαλιστών, στη «συσκότιση των μαζών», στην «παραπλάνησή τους», ή ακόμη στη θολή έννοια της «ναζιστικής ψύχωσης», όπως το έκαναν οι κομμουνιστές και άλλοι πολιτικοί αργότερα.

Ο Εθνικοσοσιαλισμός μεταχειρίστηκε απέναντι σε διαφορετικές ομάδες διαφορετικά μέσα, κι έδινε διαφορετικές υποσχέσεις, αναλόγως με την ομάδα που του χρειαζόταν εκείνη τη στιγμή. Έτσι, την άνοιξη του 1933 λ.χ. άρχισε η προπαγάνδα να τονίζει τον επαναστατικό χαρακτήρα του ναζιστικού κινήματος, επειδή θέλανε να προσεταιρισθούν τους βιομηχανικούς εργάτες, και «γιόρταζαν» την Πρωτομαγιά, αφού προηγουμένως είχαν ικανοποιήσει στο Πότσνταμ τις απαιτήσεις της αριστοκρατίας. Αν έβγαζε κανείς το συμπέρασμα, πως η επιτυχία τους αυτή οφειλόταν απλώς στον πολιτικό τυχοδιωκτισμό, ερχόταν σε σύγκρουση με τις φιλελεύθερες ιδέες και ήταν σαν ν' αρνιόταν ουσιαστικά τη δυνατότητα της κοινωνικής επανάστασης.

Ο Χίτλερ, όπως κάθε αντιδραστικό κίνημα, στηρίχτηκε στα διάφορα στρώματα της μικροαστικής τάξης. Ο Εθνικοσοσιαλισμός ξεσκέπασε όλες τις αντιφάσεις, που χαρακτηρίζουν την ομαδική ψυχολογία του μικροαστισμού.

Ο Χίτλερ αισθανόταν αρχικά συμπάθεια για τη Σοσιαλδημοκρατία, επειδή αγωνιζόταν για το καθολικό εκλογικό δικαίωμα με μυστικό ψηφοδέλτιο, πράγμα που μπορούσε να οδηγήσει στην εξασθένιση της μισητής «Αψβουργοκρατίας» στην Αυστρία. Όμως, δεν μπορούσε να υποφέρει τη σοσιαλδημοκρατική έμφαση στην πάλη των τάξεων, την άρνηση του έθνους, του κράτους και της εξουσίας του, του δικαιώματος ιδιοκτησίας των παραγωγικών μέσων, της θρησκείας και της ηθικής. Αυτό που τον έκανε να στραφεί τελικά εναντίον της Σοσιαλδημοκρατίας, ήταν ότι του ζήτησαν να μπει στην εργατική ένωση των οικοδόμων. Αρνήθηκε και στήριξε την άρνησή του στην ιδέα, που είχε πρωτοσχηματίσει τότε για τον ρόλο της Σοσιαλδημοκρατίας. Ιδανικό του έγινε ο Μπίσμαρκ, επειδή είχε πετύχει την ένωση του γερμανικού έθνους και αγωνιστεί εναντίον της αυστριακής δυναστείας. Απ' εδώ κι εμπρός, οι στόχοι του είναι εθνικιστικοί-αυτοκρατορικοί, και σκοπεύει να τους πραγματοποιήσει με άλλα προσφορότερα μέσα από εκείνα του «παλαιού» «αστικού» εθνικισμού. Την εκλογή των μέσων αυτών, την καθόρισε η αναγνώριση της δύναμης του οργανωμένου Μαρξισμού, η συνειδητοποίηση της σημασίας που έχουν οι μάζες για κάθε πολιτικό κίνημα.

Ο Χίτλερ συνειδητοποίησε από νωρίς την ασυνέπεια της σοσιαλδημοκρατικής πολιτικής και την αδυναμία των παλιών αστικών κομμάτων, συμπεριλαμβανομένου και του Γερμανικού Εθνικού...

Όλ' αυτά όμως ήταν απλώς το αναγκαίο επακόλουθο της έλλειψης μιας βασικής αντιμαρξιστικής νέας κοσμοθεωρίας με ορμητική κατακτητική βούληση.

[...]

Όσο περισσότερο με απασχολούσε τότε η σκέψη, πως ήταν ανάγκη ν' αλλάξουν στάση οι εθνικές κυβερνήσεις απέναντι στη Σοσιαλδημοκρατία, που εκπροσωπούσε τη στιγμή εκείνη τον Μαρξισμό, τόσο περισσότερο συνειδητοποιούσα την έλλειψη ενός εύχρηστου υποκατάστατου γι' αυτή τη θεωρία. Τί θα δίναμε λοιπόν στις μάζες όταν, ας υποθέσουμε, θα είχε τσακιστεί η Σοσιαλδημοκρατία; Δεν υπήρχε ούτ' ένα κίνημα, που θα μπορούσε κανείς να περιμένει, ότι θα κατόρθωνε να προσελκύσει τις μεγάλες εργατικές στρατιές, που θα είχαν μείνει χωρίς ηγέτη. Είναι ανόητο, για να μην πω καθαρή βλακεία, να νομίζει κανείς, πως ο φανατικός διεθνιστής, που έχει αποχωρήσει από το ταξικό κόμμα, θα προσχωρήσει τώρα, αυτοστιγμεί, σ' ένα αστικό κόμμα, δηλαδή σε μια νέα ταξική οργάνωση.

[...]

Τα αστικά κόμματα, όπως αυτοαποκαλούνται, δεν θα μπορέσουν ποτέ πύα να συγκρατήσουν τις «προλεταριακές» μάζες στο στρατόπεδό τους, γιατί εδώ βρίσκονται αντιμέτωποι δύο κόσμοι, φυσικά ή τεχνητά χωρισμένοι, που η αμοιβαία σχέση τους δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο, παρά ο πόλεμος. Θα νικήσει όμως εδώ ο νεώτερος -κι αυτός θα ήταν ο Μαρξισμός.

(«Ο αγών μου»)

Η κοινωνική σημασία του μικροαστισμού, ήταν το κύριο θέμα στις συζητήσεις της Αριστεράς μετά τις 30 Ιανουαρίου 1933. Ως τις 30 Ιανουαρίου δεν είχαν δώσει καμμία προσοχή στη μεσαία τάξη, γιατί το γενικό ενδιαφέρον ήταν στραμμένο στην εξέλιξη της πολιτικής αντίδρασης και της αυταρχικής ηγεσίας· άλλωστε, τα προβλήματα της ομαδικής ψυχολογίας, ήταν για τους πολιτικούς «ξένο παραμύθι». Κατόπιν, διάφοροι κύκλοι άρχισαν να μιλάνε για την «ανταρσία της μεσαίας τάξης». Αν παρακολουθήσει κανείς τις συζητήσεις γύρω απ' αυτό το θέμα, θα διαπιστώσει πως είχαν διαμορφωθεί τότε δυο κεντρικές απόψεις: Η μια

υποστήριζε, πως ο Φασισμός δεν ήταν «τίποτε άλλο», παρά η πολιτοφυλακή του μεγαλοαστισμού· η άλλη, χωρίς να παραβλέπει αυτή την πλευρά, πρόβαλε κυρίως την «ανταρσία του μεσοαστισμού», πράγμα που στοίχισε στους εκπροσώπους της την κατηγορία ότι δεν υπολόγιζαν όσο έπρεπε τον αντιδραστικό ρόλο του Φασισμού.

Όσοι, είτε αρνούνται, είτε υποτιμούν τη λειτουργία της ομαδικής βάσης του Φασισμού, κολλάνε σαν μαγνητισμένοι στην ιδέα, ότι η μεσαία τάξη, επειδή δεν έχει στη διάθεσή της τα κύρια μέσα της παραγωγής, ούτε τα δουλεύει, δεν μπορεί να κινήσει επ' άπειρον την ιστορία, κι είναι υποχρεωμένη να ταλαντεύεται διαρκώς ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργατική τάξη. Παραβλέπουν, ότι η μεσαία τάξη μπορεί πολύ καλά να κινήσει την ιστορία, αν όχι επ' άπειρον, πάντως για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, όπως μας διδάσκει ο ιταλικός και ο γερμανικός Φασισμός. Και δεν εννοούμε απλώς τη συντριβή των εργατικών οργανώσεων, τ' αναρίθμητα θύματα, την εισβολή της βαρβαρότητας, αλλά προπάντων το γεγονός, ότι η μεσαία τάξη εμπόδισε την οικονομική κρίση να εξελιχθεί σε πολιτική ανατροπή της κοινωνίας, σε σοσιαλιστική επανάσταση. Είναι φανερό: Όσο πολυπληθέστερες είναι οι μεσαίες τάξεις ενός έθνους, τόσο πιο καίριος ο ρόλος τους σαν ενεργής κοινωνικής δύναμης. Από τα 1933 ως τα 1942, είδαμε το παράδοξο γεγονός, ότι ο εθνικιστικός Φασισμός κατόρθωσε να υπερφαλαγγίσει σαν διεθνικό κίνημα τον κοινωνικο-επαναστατικό διεθνισμό. Οι σοσιαλιστές και οι κομμουνιστές τρέφανε την ψευδαίσθηση, πως το επαναστατικό κίνημα προχωρούσε πιο πολύ από την αντίδραση, κι έτσι απεργάστηκαν μοναχοί τους την πολιτική αυτοκτονία τους, κι ας είχαν στο βάθος τις καλύτερες προθέσεις.

Η οικογένεια του μικροαστού κατατρέχεται συνεχώς από βιοποριστικές και άλλες υλικές έγνοιες. Η οικονομική επεκτατική ροπή της πολύτεκνης μικροαστικής οικογένειας αναπαράγει ταυτόχρονα και την αυτοκρατορική ιδεολογία: «Το έθνος χρειάζεται χώρο και τροφή». Γι' αυτό και ο μικροαστός είναι εύκολα προσιτός στην αυτοκρατορική ιδεολογία· μπορεί να ταυτιστεί απολύτως με το προσωποποιημένο έθνος. Έτσι, ο οικογενειακός αυτοκρατορισμός αναπαράγει ιδεολογικά τον κρατικό αυτοκρατορισμό.

Ως κόμμα, που σαν τον ιταλικό Φασισμό, ξεκίνησε από τα συμφέροντα των μεγαλογαιοκτημόνων, οι εθνικοσοσιαλιστές έπρεπε να προσεταιριστούν τις μάζες, τους μικρούς και μεσαίους κτηματίες, για να δημιουργήσουν εκεί μια κοινωνική βάση. Επομένως, δεν μπορούσαν να τονίσουν στην προπαγάνδα τους τα

συμφέροντα των μεγαλογαιοκτημόνων, αλλ' έπρεπε να κολακεύσουν τη δομή του μικροαγρότη, που πλάθεται ακριβώς από τη σύμπτωση του οικονομικού και του οικογενειακού βίου.

Μέσα στην αγελαία δομή του μικροαστού, η προσήλωση στο έθνος συμπίπτει με την προσκόλληση στην οικογένεια. Η προσήλωση αυτή γίνεται πιο έντονη από μια διαδικασία, που δεν συντελείται μόνο σε παράλληλη γραμμή, αλλά μάλλον προέρχεται απ' αυτήν. Ο εθνικός ηγέτης, είναι για την ομαδική ψυχολογία η ενσάρκωση του έθνους. Μόνο όταν ο ηγέτης ενσαρκώνει πράγματι το έθνος μέσα στο εθνικό αίσθημα των μαζών, γεννιέται και μια προσωπική σύνδεση μαζί του. Μόνο εφ' όσον ξέρει την τέχνη να ξυπνήσει μέσα στο αγελαίο άτομο την οικογενειακή συναισθηματική προσήλωση, μετουσιώνεται και ο ίδιος σε αυταρχική πατρική μορφή. Έτσι προσελκύει όλα τα συναισθήματα και τις θυμικές διαθέσεις, που γεννούσε άλλοτε στο παιδί ο αυστηρός αντιπροσωπευτικός (στη φαντασία του παιδιού) πατέρας. Σε συζητήσεις με οπαδούς του Εθνικοσοσιαλισμοῦ, όταν γινόταν λόγος για το ανεφάρμοστο του τόσο αντιφατικού προγράμματος του κόμματος, άκουγε κανείς συχνά την απάντηση: «Ο Χίτλερ τα ξέρει όλ' αυτά καλύτερα απ' τον καθένα», «Ο Χίτλερ θα τα καταφέρει οπωσδήποτε». Εδώ, εκφράζεται καθαρά η παιδική ανάγκη καταφυγής στην προστασία του πατέρα. Στην κοινωνική πραγματικότητα, αυτό ακριβώς το ομαδικό αίσθημα καταφυγής κι εμπιστοσύνης δίνει κατ' αρχάς τη δύναμη στον δικτάτορα «να κατορθώσει το παν». Αυτή η συναισθηματική έξη των μαζών εμποδίζει την κοινωνική αυτοκυβέρνηση, δηλαδή την έλλογη ανεξαρτησία και συνεργασία. Η γνήσια δημοκρατία δεν μπορεί, μα ούτε και της επιτρέπεται να στηριχτεί στ' αγελαία συναισθήματα.

Ακόμη πιο ουσιαστική όμως, είναι η ταύτιση του αγελαίου ατόμου με τον «ηγέτη». Όσο πιο αβέλτερο και άπραγο έχει καταντήσει το αγελαίο άτομο εξ αιτίας της ανατροφής του, τόσο πιο έντονα εκδηλώνεται η ταύτιση με τον ηγέτη, τόσο περισσότερο μεταμφιέζεται η παιδική ανάγκη καταφυγής στον γονιό και παίρνει τη μορφή του «αισθάνομαι ένα με τον ηγέτη».

Ο Φασισμός εισχωρεί στους εργατικούς κύκλους από δυο πλευρές: Από το λεγόμενο «κουρελοπρολεταριάτο» (τι αποκρουστική έκφραση!) με την άμεση χρηματική εξαγορά· και από την «εργατική αριστοκρατία», τόσο με την οικονομική διαφθορά, όσο και με την ιδεολογική επήρεια. Ο γερμανικός Φασισμός, με την αδίστακτη πολιτική του, υποσχόταν τα πάντα στους πάντες· έτσι, π.χ., ο δρ. Γιάρμερ έγραφε σ' ένα άρθρο του με τίτλο «Κεφαλαιοκρατία» (Angriff, Σεπτέμβριος 1931) τα εξής:

Στη συγκέντρωση του Εθνικού Γερμανικού κόμματος στο Στετίνο, ο Χούγκενμπεργκ στράφηκε με θαυμαστή σαφήνεια εναντίον του διεθνούς κεφαλαιοκρατισμού. Συγχρόνως όμως τόνισε, πως είναι απαραίτητη μια εθνική κεφαλαιοκρατία. Έτσι, χάραξε συγχρόνως εκ νέου και τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στο Εθνικό Γερμανικό κόμμα και τους Εθνικοσοσιαλιστές, γιατί αυτοί έχουν συνειδητοποιήσει καθαρά, πως το κεφαλαιοκρατικό οικονομικό σύστημα, που καταρρέει σ' ολόκληρο τον κόσμο σήμερα, πρέπει ν' αντικατασταθεί με άλλο σύστημα, επειδή και στον εθνικό κεφαλαιοκρατισμό δεν μπορεί να βασιλέψει η δικαιοσύνη.

Τα λόγια αυτά ηχούν σχεδόν κομμουνιστικά. Εδώ ο φασιστής δημαγωγός απευθυνόταν απευθείας στο επαναστατικό αίσθημα του βιομηχανικού εργάτη με συνειδητά εξαπατητική πρόθεση. Το μέγα ερώτημα ήταν, όμως, γιατί άραγε δεν έβλεπε η εθνικοσοσιαλιστική εργασία, πως ο Φασισμός υποσχόταν τα πάντα στους πάντες; Ήταν γνωστό πως ο Χίτλερ βρισκόταν σε διαπραγματεύσεις με τους μεγαλοβιομήχανους, πως τους έπαιρνε χρήματα και τους υποσχόταν αντιαπεργιακή νομοθεσία. Θα πρέπει να οφειλόταν στην ψυχολογική δομή του μέσου εργάτη το γεγονός, ότι δεν έβρισκαν απήχηση εντός του αυτές οι αντιφάσεις, παρ' όλη την έντονη αποκαλυπτική προπαγάνδα των επαναστατικών οργανώσεων. Στη συνέντευξή του με τον Αμερικανό δημοσιογράφο Νικερμπόκερ, ο Χίτλερ είπε σχετικά με το ζήτημα της αναγνώρισης του ιδιωτικού εξωτερικού χρέους:

Είμαι πεπεισμένος, ότι οι διεθνείς τραπεζίτες θ' αντιληφθούν σύντομα, ότι η Γερμανία, υπό εθνικοσοσιαλιστική διακυβέρνηση, είναι ασφαλής τόπος επενδύσεων, ότι προθύμως θα χορηγηθεί αρμοδίως ένα επιτόκιο γύρω στα τρία τοις εκατό για πιστώσεις.

Ο θεωρητικός άξονας του γερμανικού Φασισμού, είναι η φυλετική θεωρία του. Το οικονομικό πρόγραμμα των λεγόμενων 25 σημείων, φαίνεται μέσα στη φασιστική ιδεολογία απλώς σαν ένα μέσο «για τον εξευγενισμό της γερμανικής φυλής και την προφύλαξή της από επιμειξίες», που, κατά τη γνώμη των εθνικοσοσιαλιστών, φέρνουν πάντοτε τον ξεπεσμό της «ανώτερης φυλής». Και κάτι περισσότερο μάλιστα: Η «παρακμή ενός πολιτισμού» οφείλεται σε φυλετική επιμειξία. Η «καθαρότητα της φυλής και του αίματος» είναι άρα το ευγενέστερο μέλημα ενός έθνους, που αξίζει την κάθε θυσία. Η θεωρία τούτη μετουσιώθηκε σε πράξη στη

Γερμανία και στις κατεχόμενες χώρες και πήρε τη μορφή της ανελέητης καταδίωξης των Εβραίων.

Η φυλετική θεωρία ξεκινάει από την προϋπόθεση, ότι στη φύση ισχύει ο αδυσώπητος «σιδερένιος νόμος», κάθε ζώο να ζευγαρώνει αποκλειστικά με το οικείο είδος του. Μόνο εξαιρετικές περιστάσεις, όπως π.χ. μια αιχμαλωσία, μπορούν να σπάσουν τον νόμο αυτό και να οδηγήσουν σε φυλετική επιμειξία. Μα η φύση εκδικείται κι αντιστέκεται με κάθε μέσο, είτε καταδικάζοντας σε στειρότητα τα νόθα, είτε μειώνοντας τη γονιμότητα των κατοπινών απογόνων. Κάθε φορά, που διασταυρώνονται δυο ζώα διαφορετικής ποιότητας, οι απόγονοι θα είναι ένα διάμεσο ον. Η φύση όμως, επιδιώκει τη βιολογική βελτίωση της ζωής, γι' αυτό η νοθογένεια είναι αντίθετη με τη βούληση της φύσης. Η επιλογή του ανώτερου είδους, συντελείται επίσης μέσα στον αγώνα για το καθημερινό ψωμί, όπου τα πιο αδύναμα, δηλαδή τα φυλετικά κατώτερα πλάσματα, εξολοθρεύονται. Τούτο είναι σύμφωνο με τη «βούληση» της φύσης, γιατί θα σταματούσε κάθε πρόοδος και κάθε βελτίωση του ανθρώπινου γένους, αν το μέγα πλήθος των αδυνατότερων παραγκώνιζε τη φυλετικά ευγενέστερη μειονότητα. Η φύση, λοιπόν, υποβάλλει τους αδυνατότερους σε σκληρές βιοτικές δοκιμασίες, που περιορίζουν τον πολλαπλασιασμό τους -και τους υπόλοιπους, όμως, δεν τους αφήνει να πληθύνουν ανεξέλεγκτα, αλλ' επιβάλλει και σ' αυτούς μιαν ανελέητη επιλογή, σύμφωνη με το σθένος και την υγεία τους.

Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται και στις εθνότητες. Η ιστορική εμπειρία διδάσκει, ότι όταν «ανακατευτούν τα αίματα» μιας άριας φυλής με «κατώτερες φυλές», συνακολουθεί πάντοτε η παρακμή της πολιτισμένης φυλής. Το αποτέλεσμα, λοιπόν, θα είναι να ξεπέσουν οι ευγενικοί και καλλιεργημένοι και να οπισθοδρομήσουν σωματικά και πνευματικά -οπότε θα άρχιζε μια βέβαιη προϊούσα «φθίση».

Η βορειοαμερικανική ήπειρος, λέει ο Χίτλερ, θα παραμείνει ισχυρή μόνο, εφ' όσον δεν θα πέσει κι αυτή θύμα «της ατίμωσης του αίματος», δηλαδή εφ' όσον δεν θ' αναμειχθεί με φυλές μη γερμανικές. *«Αν τυχόν συντελεστεί μια τέτοια εξέλιξη, δεν θα είναι τίποτε άλλο, παρά θανάσιμο αμάρτημα απέναντι στη βούληση του αιώνιου δημιουργού!»* («Ο αγών μου»).

Σύμφωνα με τις ιδέες του Χίτλερ, η ανθρωπότητα χωρίζεται σε πολιτισμοθεσπιστές και πολιτισμοφόρους, ή πολιτισμοκαταλύτες λαούς. Μόνο ο άριος όμως λογαριάζεται ως ιδρυτής πολιτισμού, γιατί απ' αυτόν κατάγονται τα

«θεμέλια και τα τείχη των ανθρώπινων δημιουργημάτων». Οι ασιατικοί λαοί, όπως οι Ιάπωνες, φερ' ειπείν, και οι Κινέζοι, όποτε παρουσιάστηκαν σαν φορείς πολιτισμού, είχαν απλώς προσεταιριστεί άριους πολιτισμούς και τους είχαν δώσει τις δικές τους οικείες μορφές. Οι Εβραίοι, αντιθέτως, είναι φυλή πολιτισμοφθόρα. Πρώτη προϋπόθεση για τη διαμόρφωση υψηλού πολιτισμού ήταν η ύπαρξη «κατώτερων ανθρώπων». Ο πρώτος ανθρώπινος πολιτισμός στηρίχτηκε στη χρησιμοποίηση των κατώτερων αυτών φυλών. Γιατί στην αρχή, ο νικημένος ζευόταν στο αλέτρι, και πολύ αργότερα το άλογο. Ο άριος κατακτητής είχε υποτάξει στις διαταγές του τις κατώτερες μάζες, κι είχε ρυθμίσει κατόπιν τις δραστηριότητές τους σύμφωνα με τη βούλησή του και για τους δικούς του σκοπούς.

Εδώ δεν πρόκειται ν' αντικρούσουμε αντικειμενικά αυτή τη θεωρία, που δανείζεται μεν ένα επιχείρημα από την υπόθεση της φυσικής επιλογής των ειδών του Δαρβίνου, αλλ' είναι σ' ορισμένα της στοιχεία τόσο αντιδραστική, όσο επαναστατική υπήρξε η δαρβινική απόδειξη της καταγωγής των ειδών από κατώτερα ζωικά όντα. Εξάλλου, η θεωρία αυτή χρησιμεύει ως προκάλυμμα για την αυτοκρατορική λειτουργία της φασιστικής ιδεολογίας. Γιατί, αν ο άριος είναι ο μοναδικός πολιτισμογόνος λαός, τότε μπορεί από θέλημα Θεού ν' αξιώσει την κοσμοκρατορία. Και μια από τις κύριες αξιώσεις του Χίτλερ, ήταν πράγματι η διεύρυνση των συνόρων του γερμανικού Ράιχ, ιδίως «προς ανατολάς», δηλαδή πάνω σ' εδάφη της Σοβιετικής Ένωσης. Η εξύμνηση του αυτοκρατορικού πολέμου ήταν επομένως μέσα στα πλαίσια της ιδεολογίας.

Οι εκπρόσωποι της φυλετικής θεωρίας, που είναι συνομήλικοι με τον αυτοκρατορισμό, θέλουν να φτιάξουν φυλετική ενότητα σε λαούς, όπου η επιμειξία, χάρη στην εξάπλωση της παγκόσμιας οικονομίας, είναι τόσο προχωρημένη, ώστε η καθαρότητα της φυλής να έχει σημασία μόνο σε κάτι απολιθωμένους εγκεφάλους. Δεν πρόκειται να πείσουμε μ' επιχειρήματα κανέναν φασιστή, που σαν Νάρκισσος πιστεύει ακράδαντα στην αξιολογική υπεροχή της γερμανοσύνης του, για τον απλούστατο λόγο, ότι ο νους του δεν δουλεύει μ' επιχειρήματα, αλλά με άλογα αισθήματα. Είναι μάταιο, να θέλουμε να του αποδείξουμε, ότι ο Νέγρος κι ο Ιταλός είναι εξίσου «από ράτσα», σαν τον Γερμανό. Ο φασιστής μας νιώθει «ανώτερος» -τελεία και παύλα!

Η πιο συχνή αφορμή για παρεξηγήσεις ως προς τη σχέση μιας ιδεολογίας με την ιστορική λειτουργία της προέρχεται από το γεγονός, ότι δεν ξεχωρίζουμε την αντικειμενική από την υποκειμενική της λειτουργία. Οι αντιλήψεις της

δικτατορίας ξεπηδάν κατά πρώτον από την οικονομική βάση -αυτό πρέπει να το καταλάβουμε. Η φασιστική φυλετική θεωρία και γενικά η εθνικιστική ιδεολογία έχουν συγκεκριμένη σχέση με τους αυτοκρατορικούς στόχους μιας ηγετικής τάξης, που προσπαθεί να επιλύσει τις οικονομικές της δυσχέρειες. Ο γερμανικός και ο γαλλικός εθνικισμός στον παγκόσμιο πόλεμο επικαλούνταν «κάθε φορά το μεγαλείο του έθνους», που πίσω του κρύβονταν οι οικονομικές επεκτατικές τάσεις του γερμανικού και του γαλλικού μεγάλου κεφαλαίου. Μα οι οικονομικοί αυτοί παράγοντες δεν αποτελούν την ουσία της αντίστοιχης ιδεολογίας, αλλά μόνο το κοινωνικό έδαφος, πάνω στο οποίο μπορούν να διαμορφωθούν αυτές οι ιδεολογίες, τις συνθήκες δηλαδή που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν τέτοιες ιδεολογίες.

Πηγή: Αποσπάσματα από το βιβλίο «Η μαζική ψυχολογία του Φασισμού» του Βίλχελμ Ράιχ.